Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

hallitussihteeri Jarmo Tiukkanen, MAKO-yksikkö

LAUSUNTO
9.2.2021 K 15/2020 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta

Keskiviikko 10.2.2021 klo 11.15, etäkuuleminen Teams-yhteydellä

Viite: K 15/2020 vp Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2019;
työvoiman ja opiskelijoiden maahanmuutto (käsittelyajat ja Migrin tulosohjaus) sekä kotouttaminen

LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomuksesta vuodelta 2019 työvoiman ja opiskelijoiden maahanmuuton, erityisesti käsittelyaikojen ja Maahanmuuttoviraston tulosohjauksen näkökulmasta sekä kotouttamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota kertomuksessa mainittuihin tapauksiin, joissa on ollut kohteena oleskelulupahakemusmenettely ja siihen liittyvät käsittelyajat. Huomiota kiinnittää erityisesti käsittelyaikojen ylittämiset ja annetut kanteluratkaisut. Työ- ja elinkeinoministeriön näkökulmasta on selvää, että muutoksia on tapahduttava tavalla, että oleskelulupahakemusmenettelyt nopeutuvat, jotta käsittelyaikaylityksiä ja niistä johtuvia kanteluja ei tapahtuisi. Suomi tarvitsee osaavaa työvoimaa. Elinkeinoelämä, yritykset ja korkeakoulut odottavat perustellusti saavansa työntekijänsä, osaajansa ja opiskelijansa nopeasti maahan ja palvelukseensa. Kilpailu kansainvälisistä osaajista on kovaa ja siinä nopea lupaprosessi on tärkeä.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti työvoiman, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton hallinto siirtyi sisäministeriöltä työ- ja elinkeinoministeriölle vuoden 2020 alussa sisältäen Maahanmuuttoviraston tulosohjauksen yhteistyössä sisäministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön osalta tulosohjaus kohdistuu erityisesti työ- ja opiskeluperusteisiin oleskelulupa-asioihin.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti työperusteisten oleskelulupien käsittelyaikaa pyritään lyhentämään asteittain yhden kuukauden mittaiseksi hallituskauden loppuun mennessä. Budjettiriihessä syyskuussa 2020 päätetyn mukaisesti erityisosaajien ja startup-yrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä oleskelulupien käsittelyajassa pyritään jo vuoden 2021 aikana kahden viikon käsittelyaikaan.

Käsittelyaikojen lyhentäminen edellyttää muutoksia lainsäädäntöön, menettelytapojen kehittämistä sekä automaation käytön lisäämistä. Työ- ja

elinkeinoministeriö on yhdessä muiden ministeriöiden kanssa käynnistänyt keväällä 2020 ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen prosessien sujuvoittamiseksi ja nopeuttamiseksi. Hankkeen aikana jo teetetyissä selvityksissä on saatu arvokasta tietoa prosessien ja toimintatapojen kehittämisestä. Keskeisinä kehittämisperiaatteina on noussut esille mm. oletus, että päätös on myönteinen (vuosina 2018-2020 kaikista hakemuksista 86 % ratkaistiin lopulta myönteisesti), lisätään työnantaja- ja oppilaitosvetoisuutta, vähennetään hakemustyyppejä ja tehdään läpinäkyvä prosessi, jossa työohjeet ovat selkeitä kaikille osapuolille. Hankkeen aikana muutetaan näiden tavoitteiden ja automaation käytön lisäämisen mahdollistamiseksi muun muassa ulkomaalaislain 5 lukua eli työntekoa koskevaa sääntelyä, samoin kuin tehdään muutoksia opiskelijoiden ja tutkijoiden oleskelulupia koskeviin säännöksiin. Hallituksen esitykset näistä on ilmoitettu annettavaksi eduskunnalle syysistuntokaudella 2021.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vuoden 2020 alusta lukien tullut sisäministeriön rinnalle mukaan Maahanmuuttoviraston tulosohjaukseen. Käytännössä työ- ja elinkeinoministeriö oli viime syksynä ensimmäistä kertaa mukana Maahanmuuttoviraston tulossopimuksen laadinnassa vuosille 2021-2025. Sopimukseen sisällytettiin aiempaa tarkemmin tulosseurantaan ja tuloksellisuuteen liittyviä elementtejä etenkin työ- ja opiskeluperusteisten hakemusten ja niihin liittyvien prosessien osalta. Lisäksi tulossopimuksen toteutumista seurataan kuukausittaisissa seurantakokouksissa sisäministeriön ja Maahanmuuttoviraston kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö on mukana myös JTS-/kehys- ja budjettivalmisteluissa.

Lopuksi totean kotouttamisasioista, että siihen ei ole kertomusvuodelta 2019 lausuttavaa.